

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

Наталія РЯБУХА

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА»**

для здобуття ступеня бакалавра для вступників на основі повної загальної
середньої освіти (ПЗСО)
(спеціальні умови)

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету культурології
та соціальних комунікацій
Протокол № 9 від 18 березня 2024 року

Харків – 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму співбесіди з **української мови** розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5-9 класів та програм для профільного навчання учнів 10-11 класів, програми для проведення національного мультипредметного тесту з української мови відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури (частина «Українська мова»), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року № 696, а також із урахуванням вимог програми вступних іспитів до закладів вищої освіти.

Матеріал програми співбесіди з української мови розподілено за такими розділами: «Фонетика», «Лексикологія», «Фразеологія», «Лексикографія», «Морфологія», «Морфеміка і словотвір», «Синтаксис», «Пунктуація», «Орфографія», «Стилістика».

Метою співбесіди з української мови є: виявлення та оцінка рівня навчальних досягнень абітурієнта; оцінка ступеня підготовленості абітурієнтів до подальшого навчання у закладі вищої освіти.

Завданням співбесіди з української мови є виявлення та оцінка в абітурієнтів: рівня філологічного мислення; здатності застосовувати набуті знання та вміння у повсякденному житті, при аналізі мовних явищ; здатності спиратися на основні засади культури мови; сформованості комплексного філологічного уявлення про основні процеси функціонування мови; здатності реалізовувати філологічні компетенції у майбутній професійній діяльності, виявлення рівня сформованості філологічної культури.

Форма співбесіди: усна. Для співбесіди пропонуються 2 питання з української мови із затвердженого рекомендованого переліку.

Під час співбесіди з української мови абітурієнти повинні виявити:

знання:

- змісту мовних понять і термінів;
- мовних явищ, закономірностей;
- правил орфографії та пунктуації;
- лінгвістики тексту;
- значення мовних одиниць та особливостей їх функціонування.

Уміння:

- розпізнавати мовні явища й закономірності;
- аналізувати, групувати, класифікувати, систематизувати мовні явища;
- визначати істотні ознаки мовних явищ;
- розуміти значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- створювати власні висловлення з певною комунікативною метою;
- аргументовано відстоювати власну думку.

Мати навички:

- усного й писемного спілкування сучасною українською літературною мовою;
- правильного, точного, нормативного, етичного й емоційного висловлення думки відповідно до змісту, умов комунікації й адресата;
- логічного і критичного мислення, творчої уяви;
- роботи із загальномовними та спеціальними словниками й іншими допоміжними довідковими джерелами.

Українська мова: перелік питань

1. Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі.
2. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ.
3. Склад. Наголос.
4. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних.
5. Багатозначні і однозначні слова. Пряме і переносне значення слів.
6. Омоніми. Синоніми. Антоніми.
7. Діалектна, професійна, розмовна лексика.
8. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання.
9. Застарілі слова. Неологізми.
10. Стійкі словосполучення.
11. Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.
12. Словотвір. Твірні основи при словотворенні.
13. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу.
14. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників.
15. Складні слова. Способи їх творення.
16. Іменник, його значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль.
17. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи.
18. Невідмінювані іменники в українській мові.
19. Прикметник, його значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль.
20. Прикметники якісні, відносні і присвійні. Ступені порівняння прикметників.
21. Числівник, його значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль, розряди числівників за значенням.
22. Типи відмінювання кількісних числівників.
23. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.
24. Особливості правопису числівників.
25. Займенник, його значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль, розряди займенників за значенням.
26. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.
27. Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
28. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на –но. –то). Безособові дієслова.
29. Дієприкметник, його значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль.
30. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників.
31. Дієприслівник, його значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль.
32. Дієприслівниковий зворот.
33. Прислівник, його значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль.
34. Написання прислівників.
35. Прийменник як службова частина мови. Правопис прийменників.
36. Сполучник як службова частина мови. Прості і складні сполучники. Правопис сполучників.
37. Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Правопис часток.
38. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

39. Словосполучення, його характеристика.
40. Просте речення, його характеристика.
41. Члени речення і способи їх вираження.
42. Однорідні члени речення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення.
43. Звертання, вставні слова і вставні речення; розділові знаки при них.
44. Складне речення. Типи складних речень.
45. Складносурядні речення, розділові знаки в них.
46. Складнопідрядні речення з кількома підрядними.
47. Безсполучникові складні речення, розділові знаки в них.
48. Складні речення з різними видами зв'язку: сполучниковим і безсполучниковим.
49. Пряма і непряма мова. Розділові знаки при прямій мові.
50. Стили мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції.
51. Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків.
52. Правила вживання м'якого знака.
53. Правила вживання апострофа.
54. Написання складних слів разом і через дефіс.

**Структура оцінки, порядок оцінювання підготовленості вступників,
критерії оцінювання навчальних досягнень
під час співбесіди з дисципліни «Українська мова»**

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
100-105	Абітурієнт не володіє навчальним матеріалом, не може робити висновки, узагальнення теоретичного матеріалу, а також застосовувати набуті знання у процесі виконання практичних завдань; виявляє незадовільний рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності.
106-110	В абітурієнта виникають значні труднощі під час відповіді на поставлені теоретичні питання викладача. Здебільшого він відповідає на запитання лише “так” чи “ні”, прикладів не наводить, не дотримується норм літературної мови, його словниковий запас дуже обмежений.
111-115	Абітурієнт фрагментарно відповідає на поставлені запитання викладача, неспроможний логічно і послідовно викласти теоретичний матеріал, навести доречні приклади, виявляє низький рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності. У діалогічному мовленні наявна велика кількість помилок, які заважають взаєморозумінню.
116-120	Абітурієнт відтворює частину навчального матеріалу поверхово; відповідає на найпростіші запитання викладача, не може чітко сформулювати визначень і правил. Мовлення студента збіднене, трапляються суттєві лексичні й граматичні помилки, відчувається брак достатнього словникового запасу.
121-125	Відповідь абітурієнта неповна, поверхова, значна частина теоретичного матеріалу не опрацьована. Матеріал засвоєний на рівні невпевненого переказування, вивчене відтворюється не завжди логічно й послідовно.
126-130	Абітурієнт володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з

	елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу.
131-135	Абітурієнт впевнено відтворює основний навчальний матеріал, засвоєний на рівні переказування, вивчене відтворює не завжди логічно й послідовно, але доцільно наводить приклади, знає основні дефініції і термінологію теми.
136-140	Абітурієнт володіє значною частиною навчального матеріалу, але ці знання мають не системний характер. На додаткові питання викладача не завжди дає правильну, точну відповідь. У мові викладу трапляються граматичні і стилістичні помилки.
141-145	Абітурієнт володіє навчальним теоретичним матеріалом на репродуктивному рівні, але не може зробити самостійні висновки, узагальнення, а також застосовувати у практичній діяльності набуті теоретичні знання, має задовільний рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності.
146-150	Абітурієнт виявляє знання й розуміння основних теоретичних положень конкретної теми, але іноді допускає помилки у формулюванні правил, не вміє переконливо обґрунтувати свої помилки і відчуває труднощі під час добору прикладів.
151-155	Відповідь абітурієнта повна, але невичерпна за сумою головних теоретичних положень, має скорочену аргументацію щодо їх висвітлення, має правильний, але неповний ряд наведення прикладів відповідно до теми.
156-160	Абітурієнт виявляє знання й розуміння основних теоретичних положень навчального матеріалу на достатньому рівні. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. Вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, але допускає незначні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
161-165	Абітурієнт володіє навчальним теоретичним матеріалом, аналізує мовний матеріал, засвоєний на практичних заняттях, але не завжди вміє робити висновки та узагальнення, застосовувати набуті знання у процесі виконання практичних завдань та не завжди дотримується норм літературної мови.
166-170	Абітурієнт володіє навчальним матеріалом, але може допустити неточності у формулюванні, незначні помилки в наведених прикладах, а також незначні погіршеності в узагальненнях і висновках. До того ж теоретичні питання не завжди підкріплюються прикладами.
171-175	Абітурієнт володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях мовних понять, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.
176-180	Знання абітурієнта є достатніми, він застосовує вивчений матеріал у стандартних мовленнєвих ситуаціях, намагається аналізувати, робити висновки. Відповідь його логічна, хоч і має незначні мовленнєві огріхи.
181-185	Абітурієнт ґрунтовно і повно викладає матеріал, виявляє повне розуміння матеріалу, аргументує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені, викладає матеріал послідовно і правильно з огляду на норми літературної мови, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача.

186-190	Абітурієнт має міцні знання в межах вимог шкільної програми, уміє аналізувати, узагальнювати, пояснювати мовні явища, вміє застосовувати теоретичні знання для виконання практичних завдань, виявляє достатній рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності.
191-195	Абітурієнт змістовно викладає теоретичний матеріал, наводить приклади; досконало володіє вміннями і навичками використання правил в усному й писемному мовленні, дотримується норм літературної мови.
196-200	Абітурієнт вільно володіє навчальним теоретичним матеріалом, уміє робити самостійні узагальнення, висновки, аргументовано, наводячи приклади, висловлює свої думки, володіє високим рівнем орфографічної та пунктуаційної грамотності.

Відповіді оцінюються за шкалою 100-200 балів.

Максимальна кількість балів за відповідь на кожне з двох питань співбесіди дорівнює 100 балів.

Вступник, який набрав менше за **100 балів** на співбесіді, не допускається до участі у конкурсі на здобуття ступеня бакалавра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарчук К. Українська мова: навчальний посібник для слухачів підготовчих курсів та абітурієнтів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. -272 с.
2. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. Київ: Знання, 2010. 374 с.
3. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища школа, 2003. 430 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. Київ : Либідь, 1997. 400 с.
5. Українська мова: енциклопедія / [голова ред. кол. В. М. Русанівський]. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
6. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. Київ: Наукова думка, 2003. 240 с.
7. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови / І. П. Ющук. Київ : Освіта, 2000. 254 с.
8. Ющук І. П. Практичний довідник з української мови / І. П. Ющук. Київ: Рідна мова, 1998. 223 с.
9. Ющук І. П. Українська мова. 52 уроки грамотності. 2232 тести. Довідник для учнів 5-11 класів та абітурієнтів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. 240 с.